

# Uvodnik

## 5/2006

V vseh letih, odkar se ukvarjam s preučevanjem organizacije in managementa, so me mnogi spraševali, kako ocenjujem izvajanje procesov znotraj kadrovske funkcije v slovenskih organizacijah. Odgovor na to vprašanje je izjemno težak. Znanja imamo nedvomno ogromno; toda veliko vprašanje je, v kolikšni meri ga uporabljamo. Vsak dan tudi v Sloveniji lahko marsikje opazujemo, kako brezhibno potekajo nekateri procesi. Spet drugje se jezimo nad neorganiziranostjo nekaterih služb. V zadnjih desetletjih je k znanju o organizaciji pomembno prispevala tudi Fakulteta za organizacijske vede.

Ponovno moram zapisati stavek, ki zveni že kot floskula: »Največje bogastvo vsake organizacije so ljudje!« Še tako veliko naravno ali katerokoli drugo bogastvo je zgolj del nežive narave. Ali se tega zavedamo?

Pričakovano trajanje izobraževanja v Sloveniji je 11 let; za ženske leto več. Slovenija se po stopnji razvitosti sistema izobraževanja uvršča med »višje srednje razvite države«. Kljub razvitosti izobraževanja se tudi pri nas srečujemo s fenomenom »mladih outsiderjev«. Gre za ljudi, ki kljub visoki stopnji izobrazbe ne morejo najti zaposlitve. V zadnji številki International Journal of Lifelong Education beremo, da ta fenomen obstaja tudi v najbolj razvitih državah, tudi na Finskem, ki jo mnogi tako radi postavljajo za zgled.

Leta 1985 je bilo v Sloveniji v delovnem razmerju za nedoločen čas zaposlenih približno 840.000 ljudi. Petnajst let kasneje približno 160.000 ljudi manj. Spremenila se je tudi narava dela. Danes v Sloveniji enako zahtevna dela, kot so jih opravljali njihovi starši opravlja približno 12% zaposlenih, manj zahtevna dela od staršev pa približno 18%. Približno 70% ljudi pa opravlja bolj zahtevna dela, kot so jih opravljali njihovi starši. V storitvenih dejavnostih je za-

poslenih več kot polovica ljudi, v industriji pa danes dela 140.000 ljudi manj, kot pred petnajstimi leti. Organizacije delujejo v javni sferi mnogo bolj, kot pred leti. Priča smo strahoviti tabloizaciji medijev. Marsikateri direktor si je že dejal: »Javnost naj bo preklela!«, tako kot že leta 1882 znameniti ameriški industrijalec Vanderbilt. Mnogi menijo, da je problem "whistle-blowinga" pravzaprav spodbujen s slabim notranjim komuniciranjem v organizacijah.

Pomembna so tudi vprašanja plač! Po podatkih statistike je danes realna plača v Sloveniji več kot 20% višja, kot pred desetimi leti! Odpirajo se mnoge možnosti napredovanja. Polovica zaposlenih in več je napredovala v zadnjih treh letih! Po drugi strani pa pomemben delež zaposlenih v Sloveniji ni sploh še nikoli napredoval.

Tako stanje terja neprestano izobraževanje zaposlenih v organizacijah. S tem v zvezi se nenehno postavljajo vprašanja v zvezi z vsebinskimi, finančnimi in organizacijskimi vidiki izobraževanja. Večja podjetja namenijo letno za izobraževanje zaposlenih vsote, ki se merijo v več deset milijonih tolarjev, za druge ostajata nedosegljiv cilj številki 150.000 SIT letno na zaposlenega oziroma 15 ur izobraževanja letno na zaposlenega. Tudi vprašanja dostopnosti izobraževanja za vse zaposlene ostajajo odprta! Ideje egalitarne organizacije najbrž nikoli ne bodo ekonomsko opravičljive; toda tudi meritokracija, kateri smo prepogosto priča danes ni garancija za obstanek in razvoj.

Namesto »redne« zaposlitve delodajalci vse bolj prakticirajo uporabo »atipičnih« oblik zaposlitve. Vprašamo se, kaj to pomeni za bodočo socialno varnost teh ljudi! V Sloveniji delodajalci letno prijavijo približno 120.000 potreb po delavcih. Skoraj polovica ljudi najde zaposlitev prek osebnih virov. Sprašujemo se: Zakaj? Ali to pomeni, da trg dela ne funkcionira? Ali pa gre zgolj za obrambo ljudi pred »pozitivno diskriminacijo«, ki se je in se še prakticira v šolah in podjetjih? Ali ni to morda celo nezaupnica vsemu znanju o pridobivanju sposobnih in motiviranih kadrov, ki v organizacijah nedvomno obstaja?

Mit o doživljenjski zaposlitvi pri istem delodajalcu v Sloveniji ne obstaja več! Slovenci sicer nismo nagnjeni k pogostemu menjavanju služb. Toda od vseh danes zaposlenih, jih je samo približno tretjina zaposlenih pri istem delodajalcu, kjer so začeli svojo poklicno pot.

Tako stanje za zaposlene v Sloveniji prinaša številne nevarnosti, pa tudi priložnosti.

Revija Organizacija neprekinjeno izhaja že osemindeseto leto. Nobenega dvoma ni, da so članki, objavljeni v reviji pomembno sooblikovali teorijo in prakso ter krepili za vest o potrebnosti neprestanega pridobivanja novih znanj o organizaciji in managementu. Uredniki in sodelavci revije so se ves čas izhajanja trudili popularizirati raziskovalno dejavnost dodiplomskih in podiplomskih študentov Fakultete za organizacijske vede, predavateljev, bralcev in drugih. V reviji so bili v teh letih tako objavljeni številni vrhunski dosežki njihovega raziskovalnega dela. Objavljeni so bili številni koristni prispevki iz prakse. Posledica vsega tega je bila, da je revija dobivala vedno večjo odmevnost: najprej v domačem, nato pa tudi v mednarodnem okolju.

Organizacijska znanost še ni odgovorila na vsa vprašanja, ki se postavljajo, niti še ni raziskala številnih fenomenov, katerim smo priča...

Znameniti možje bistrega duha, kot so bili Aristotel, Machiavelli, Weber, Taylor, Fayol in številni drugi so stanja in procese razlagali tako, da so jih opazovali in opisovali v svojih razpravah, ki še danes pomenijo neprecenljivo zakladnico znanja. Znanosti o organizaciji in managementu so v današnjem času v pomoč precej drugačne metode raziskovanja. Dostopna programska orodja omogočajo raziskovalcem povsem drugačen pristop k raziskovanju in predstavitvi izsledkov raziskovanja, kot smo ga bili mnogi vajeni doslej. V razvitem svetu so postavljeni zelo visoki kriteriji uspeha.

Stojimo na realnih tleh. Zavedamo se svojega dometa in realnosti okolja, v katerem živimo! Toda odločili smo se, da bomo tem kriterijem sledili in jih sčasoma tudi dosegli! Kot ste bralci revije najbrž že opazili, smo postopoma začeli uvajati nekaj sprememb. Postopoma bomo uvajali nove in nove izboljšave našega dela. Želimo biti v družbi tistih, ki veljajo za zelo dobre! Urednik je dobil pomoč dveh sourednikov. Moja naloga bo »pokrivati« kadrovske in izobraževalne področje.

Želimo si sodelovanja z Vami, spoštovani bralci revije in avtorji člankov! Brez Vas visoko postavljenih ciljev ne bomo dosegli!

Sourednik revije ORGANIZACIJA  
Marko Ferjan